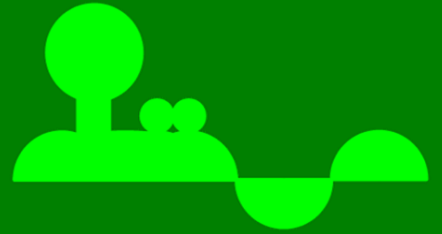

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | Juni 2025 | Jaargang 27 | Nummer 102
Redactie | Tolstraat 3, 5342 NH Oss | redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 06-53130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

P&R

Vacant

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/06-22331836
E administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Inhoudsopgave

Beste lezer	2
Aanvalsplan Landschap	2
Bakenbomen en bevers	3
Groep Kessel	4
Opening Natuurpark	4
Beregeningsinstallaties op zonnepanelen	5
Vlinderbloemigen	7
Gepromoveerd op Lith en Lithoijen	8
Werkgroep Landschapsbeheer	11

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

Juni 2025 jaargang 27, nummer 102, oplage 600.

Redactie

Richard Ceelen, Jan Oomen, René van Dorst, Henk Buijks
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Tolstraat, 5342 NH Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel bv Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 september 2025.

Foto's voorpagina

Boven: Weiland wandelgebied nabij volkstuin de Bus, Oss
Onder: Theetuin van Boerderij de Notenlaar, Berghem
(Beide foto's: Anne-Marie Bollen)

**Officiële opening
Olijfpark Lithoijen**

**Zondag 29 juni
van 11.00 - 15.00 uur**

De werkgroep Dorpslandschap Lithoijen nodigt je graag uit voor de feestelijke opening van het Olijfpark Lithoijen. In samenwerking met Landschapsbeheer Oss, onze vrijwilligers en verschillende verenigingen maken we er een gezellige happening van. Ook voor de kinderen is het heel interessant. Noteer de datum alvast in uw agenda.

Informatie: Johanna Ceelen 0412-481892

Beste lezer,

Het gekrakeel en gedoe in Den Haag ten spijt, onze normen en waarden liggen bij elkaar, bij samen werken en omzien.

Het zoeken naar verbindingen en oog en oor voor elkaar en de omgeving. Samen komen wij verder.

Mooie woorden die nog niet geleid hebben tot een nieuwe beheerovereenkomst met de gemeente Oss.

Het bestuur van Landschapsbeheer heeft een aantal werkgebieden teruggegeven aan de gemeente, vooral daar waar grote aannemers werden ingehuurd. Daarmee is het overzicht van onze beheeractiviteiten duidelijker. Het betekent onder andere dat wij nu beter kunnen zien wat onze werkelijke kosten zijn en daarmee raak ik het belangrijkste punt van de nog voortgaande onderhandelingen met de gemeente Oss. Onze kosten zijn hoger dan de vergoeding die de gemeente daarvoor ter beschikking stelt.

Berekeningen, van door gemeente ingeschakelde derde partijen, geven aan dat de vergoeding voor ons werk ca. 25% boven het door de gemeente aangeboden bedrag ligt. Wij blijven geloven in een oplossing, maar dat deze nu twee jaar durende onderhandelingen knagen aan onze motivatie en inzet voor de gemeente Oss mag duidelijk zijn. Weten dat een legioen van 1000+ vrijwilligers en sympathisanten ons steunt in ons beleid geeft ons weer dat extra wat nodig is voor een goede uitkomst.

Wij krijgen vaak de vraag om de onderhandelingen over de beheerovereenkomst politiek te maken: B en W en de raad informeren en activeren voor onze doelstellingen. Tot nu toe is onze gedachte dat dit niet de beste weg is, we verwachten deze zomer een uitkomst en daarna bepaalt het bestuur hoe verder.

Ondertussen bouwen Landschapsbeheer en Landerij Van-Tosse aan nieuwe activiteiten onder andere meidoorn vlechters (Brabantslandschap/Natuurmonumenten), Bos van Oss en bakenbomen prepareren (Waterschap) ter voorkoming van bevervraat.

Ook in de Landerij is volop activiteit en hebben wij nieuwe bureaus met het Hof van Oss naast het hopveld. Een betere watervoorziening en vele andere activiteiten. U leest over dit alles in deze mooie nieuwsbrief.

Wij hopen dat u met plezier onze nieuwsbrief leest en bent u geraakt door onze activiteiten, kom eens langs en maak kennis met de mensen en werkzaamheden. Wij hebben veel te bieden en uw capaciteiten passen wellicht bij onze organisaties.

Een zomerse zomer gewenst

Harry Peters

Aanvalsplan Landschap

De landelijk opererende stichting Deltaplan biodiversiteitsherstel is in mei 2019 opgericht en is sindsdien met veel partners en supporters, afkomstig uit het bedrijfsleven, overheden, maatschappelijke organisaties, burgerinitiatieven en kennisinstellingen, concreet aan de slag met biodiversiteitsherstel in diverse vormen en mogelijkheden die de aangesloten partners onder het motto "Samen voor Biodiversiteit" kunnen bieden of aan mee kunnen werken. Veel gemeenten, waaronder ook de gemeente Oss hebben de doelstellingen van deze stichting in hun natuurbeleid als kans opgenomen.

Een van de uitwerkingen van dit Deltaplan biodiversiteitsherstel is beschreven in het Aanvalsplan Landschap. Doel van het aanvalsplan is het realiseren van 10% groenblauwe dooradering door aanleg en beheer van landschapselementen. Het netwerk van aan elkaar verbonden landschapselementen noemen we groenblauwe dooradering.

Wat zijn landschapselementen?

Dit zijn houtige elementen zoals singels, bomenrijen, houtwallen, heggen, hagen, knotbomen, griendjes en hoogstamboomgaarden. Maar ook een begroeiing van kruiden en ruigten en natte elementen zoals slootkanten, natuurvriendelijke oevers en poelen. Ecologisch beheerde sloten kunnen ook tot landschapselementen gerekend worden, evenals elementen als keverbanken of kruidenrijke akkerlanden. Het lint dat deze landschapselementen samen (gaan) vormen noemen we de groenblauwe dooradering van het landschap. Deze groenblauwe dooradering levert een structurele bijdrage aan het herstel van het Nederlandse cultuurlandschap en dat is goed voor de biodiversiteit. Daarnaast zijn landschapselementen in staat om stikstof op te vangen, waardoor het niet verder verspreid wordt naar de omgeving.

Landschapsbeheer Oss heeft, samen met bureau Orbis, de handschoen in het kader van dit aanvalsplan opgepakt en pro actief een 2-tal projectplannen opgesteld. Beide projectplannen zijn inmiddels voor het verkrijgen van subsidie ingediend bij respectievelijk de provincie en bij de Stichting Deltaplan. Eind juni/begin juli hopen we positieve berichten m.b.t. de subsidietoekenning voor beide projecten te ontvangen. Mocht dit niet lukken, dan zoeken we verder naar financieringsmogelijkheden.

De projectplannen die zijn opgesteld en ingediend gaan over het heggenlandschap in Keent, gekoppeld aan het door de gemeente Oss in voorbereiding zijnde plan voor uitbreiding van de ecologische verbindingzone Herperduin – Keent.

Het andere projectplan gaat over aanleg van heggen en bomen in het gebied tussen de Hoessenboslaan in Berghem en de Koolwijksestraat in Koolwijk (Herpen).

Tonnie van Hooff

Heggen vlechters in Keent
(foto: Anne-Marie Bollen)

Bakenbomen en bevers

De reeds jarenlang lopende discussie, wat te doen met de bakenbomen langs de Maas, heeft weer een nieuwe dimensie gekregen. Op heel veel niveaus op de provinciehuizen van Brabant, Gelderland en Limburg en op heel veel bureaus op alle gemeentehuizen tussen Maastricht en Rotterdam en door heel veel natuurorganisaties en particulieren is aan Rijkswaterstaat clementie gevraagd om de uitvoering van hun plannen, om alle bakenbomen te rooien, gehoor te geven. De oorspronkelijke functie van de bakenbomen, als geleiding van de scheepvaart op de Maas bij hoog water, is door het intreden van radarsystemen komen te vervallen. Omdat die bomen steeds meer overlast veroorzaken en het onderhoud kostbaar is en de bomen bovendien een sta in de weg vormen voor een goede doorstroming ten tijde van hoog water besloot Rijkswaterstaat, op enig moment jaren geleden, kapvergunning bij de diverse gemeenten langs de Maas aan te vragen om de bakenbomen te mogen rooien. In reactie op deze kapvergunningaanvragen zijn er stapels rapporten geschreven met pleidooien om de bomen te handhaven. Het resultaat is nu dat Rijkswaterstaat akkoord kan gaan met goede plannen om de bomen te kunnen behouden en zelfs toe te staan om nieuwe bomen te planten. Alle Maasgemeenten hebben een convenant ondertekend om met deze instemming van Rijkswaterstaat aan de slag te gaan en plannen te maken om invulling te geven aan de instandhoudingswens of herplantingsmogelijkheden binnen elke gemeente. Maar het moge duidelijk zijn dat, als zoveel instanties hier mee aan de slag kunnen gaan, er dan uitgebreid overleg nodig is en er volgend jaar nog geen nieuwe boompjes staan.

En toen kwam de bever. Hier en daar werd door de bever een boompje platgelegd, hetgeen kennelijk goed in de smaak is gevallen. Resultaat was paniek bij de bomenbeheerders. Zijn we eindelijk zo ver dat we plannen mogen uitwerken om bomen bij te gaan planten, komen daar de bevers die mogelijk veel bestaande bomen gaan platleggen. Zo ook in de gemeente Oss.

Beverdam bij het Wild (foto: Anne-Marie Bollen)

Daar moesten al behoorlijk wat bakenbomen wijken voor het grote project Meanderende Maas, maar werd er naarstig gezocht naar mogelijkheden om de bomen, die mogen blijven staan, te beschermen tegen de oprukkende bevers. Bedacht werd om alle bomen binnen de gemeente Oss, het gaat daarbij om 240 bakenbomen, in te smeren met een soort pasta wat de bever tegenhoudt om zich te goed te gaan doen aan de bast van de bomen. Via het Waterschap en gemeente Oss werd Landschapsbeheer Oss gevraagd om met hun vrijwilligers dit project uit te willen voeren. We zijn er mee aan de slag gegaan, maar het bleek toch een grote en pittige klus te zijn, welke wij desondanks graag hebben opgepakt en hadden willen afmaken. Echter, na 60 bomen, heeft de opdrachtgever besloten om tussentijds te evalueren en aan de hand daarvan na te denken of zo verdergegaan moet worden. In afwachting hiervan zwemmen de bevers inmiddels weer rondom de bomen.

Tonnie van Hooff

Bakenbomen worden behandeld met wöbra tegen bevervraat (foto: Anne-Marie Bollen)

Groep Kessel

De groep Kessel staat even een beetje in de pauzestand omdat het broedseizoen is begonnen. Maar dat wil niet zeggen dat we helemaal niets gedaan hebben tot nu toe. Op die plaatsen waar we niet al te zeer de rust verstoren hebben we de paden beloopbaar gemaakt bv in de Heilige Gang en langs de Velmerweg bij de pastorie met dank aan Hans Jansen. Verder zijn we er op tijd in geslaagd om het wandelpad langs het Soldatenwiel weer begaanbaar te maken, door al het overhangend struikgewas weg te snoeien met bosmaaiers en kettingzaag. Was al met al toch nog een behoorlijke klus. Ook zijn er wat planken vervangen van de loopbrug (met dank aan de timmerman), zodat die weer veilig gebruikt kan worden. We hebben ook nog een stalen klapschraag gemonteerd op de toegangspoort naar de uiterwaarden, zodat die niet meer kapot kan waaien en beter af te sluiten is. De komende tijd is het plan om toch weer wat te gaan maaien en snoeien in ons gebied al is het maar dat we de bankjes vrijmaken van het hoge gras. En er staan wat dode bomen in de Heilige Gang en langs het wandelpad die gevaarlijk zijn ivm dode takken die kunnen afbreken. Dus daar moeten we wat mee. Helaas is het nog niet zover gekomen dat we met onze club uit Kessel de bakenbomen, die langs de maas staan in de Kesselsewaard, konden gaan behandelen tegen de veelvraat van de bevers. We konden er daar in ieder geval een stuk of 20/25 voor onze rekening gaan nemen. Het wachten is op groen licht vanuit de gemeente Oss om verder daarmee aan de slag te gaan, naar wij hebben begrepen. We wenssen Tonnie van Hooff daarbij veel succes om goede afspraken te kunnen maken.

Thijs Meulemans

Soldatenwiel in Lith (foto: Henk Buijks)

Voorjaarsbloemen langs oude pastoriemuur Lithoijen

In het vorige nummer van de nieuwsbrief stond een foto van onze vrijwilligers die een strook bloembollen plantten langs de muur. Deze foto toont aan dat het werk en kosten niet voor niets waren geweest. Lithoijenaren waren erg enthousiast van de fleurige opkomst en staken hun waardering niet onder stoelen of banken. Zelfs de kleintjes waren onder de indruk.

Johanna Ceelen

Opening Natuurpark

Op 29 juni 2025 vindt de officiële opening van het Natuurpark plaats door wethouder Warris. Het terrein bevindt zich nabij het Olijfstraatje, dat zowel via de Valkseweg als aan de Molenweg een ingang heeft. Het voormalige perceel van Staatsbosbeheer is destijds indirect aangekocht met het geld dat de werkgroep Dorpslandschap Lithoijen gewonnen had met de Dorpen- en Wijkenwedstrijd 2019 "Praktisch alles groen", uitgeschreven door de gemeente Oss.

Met behulp van vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss en onze plaatselijke vrijwilligers is het terrein inmiddels uitgegroeid tot een prachtig natuurpark. Er zijn vele struiken en fruitbomen aangeplant, er is een labyrint aangelegd, (picknick)bankjes en insectenhôtels zijn geplaatst en er loopt een wandelpad doorheen. Kortom het is daar fijn toeven, zoals blijkt uit bijgaande foto.

Deze dag wordt mede georganiseerd door Landschapsbeheer Oss. De vrijwilligers brengen tent en toebehoren mee, alsmede koffie, thee en ranja. Verschillende natuurverenigingen, zoals IVN, de imkervereniging, de uilenwerkgroep en Vleermuizenstichting geven acte de présence. Ook de plaatselijke toneelvereniging EMM en De Dames van de Rechte Tafel maken hun opwachting en dragen op een ongedwongen en eigenzinnige manier bij aan de feestelijkheden. Tijd: van 11:00u tot 15:00u. Iedereen wordt van harte uitgenodigd.

Johanna Ceelen

Olijfpark paaspicknick (foto's: Johanna Ceelen)

Beregeningsinstallaties op zonnepanelen

De "gouden handjes" van onze technische dienst hebben het weer voor elkaar. Op maar liefst drie locaties hebben ze een beregeningsinstallatie aangelegd die compleet op zonne-energie vanuit zonnepanelen werkt. De locaties waar deze installaties nu in werking gaan komen zijn: het cranberryterrein, het hopveld en het nieuwe terrein van Hof van Oss. Alle 3 de terreinen zijn gelegen in bosgebied De Stelt in Oss-Zuid/Landerij VanTosse.

Cranberryterrein

Ongeveer 15 jaar geleden is een terrein van twee hectare aan de Tildertstraat ingericht om daar cranberries te gaan telen. Zeker in de eerste jaren na de aanleg groeide de productie jaar op jaar. Echter een dergelijk terrein vraagt ook de nodige aandacht. Belangrijk onderdeel van het groeiproces van de cranberries is de waterhuishouding. Om de plantjes tijdig van voldoende water te kunnen voorzien is destijds onder het gehele terrein een buizensysteem aangelegd en zorgde een puls en pomp ervoor dat in droge periodes water gegeven kon worden. Echter de laatste jaren werd het steeds problematischer en kostbaarder om deze voorziening in stand te houden. Langdurige droge en warme zomerperiodes, stijgende benzinekosten voor de pomp en, vooral ook, het zeven dagen in de week een paar keer per dag bijvullen van de brandstoftank veroorzaakten dat het economisch niet meer echt verantwoord was om hier consequent mee bezig te kunnen zijn. Dit had zijn weerslag op de jaarlijkse productie en kwamen we terecht in een neerwaartse spiraal. De oplossing om dit tijt te keren kwam van onze eigen vrijwilligers van de technische dienst: als we nou eens een installatie gaan maken die werkt op zonnepanelen, was het idee. Dit idee werd omarmd door de tuingroep die het terrein weer netjes in orde is gaan maken en onze technische dienst die een door Piet Geurts, René van Schendel en Wim Ruis uitgewerkt plan de afgelopen maanden hebben uitgevoerd.

Zonnepanelen cranberryveld (foto: Tonnie van Hooff)

Hopveld

Aan de Suggelaarsestraat heeft Landerij VanTosse een paar jaar geleden een hopveld aangelegd. Verschillende soorten hop worden daar geteeld om vervolgens, na rijping, terecht te komen bij een aantal regionale bierbrouwerijen. Ook op het hopveld speelde dezelfde problematiek als op het cranberryveld. Heel veel werk en kosten om de plantjes van water te voorzien. Ook hier werd dus een plan gemaakt om een door zonnepanelen aangedreven beregeningssysteem aan te leggen. Druppelsslangen in de vijf lange plantrijen zorgen ervoor dat alle plantjes op tijd water krijgen. Inmiddels is het gehele terrein aangesloten op dit systeem en kan er in het najaar volop geoogst worden.

Hof van Oss

Naast het hopveld is de stichting Hof van Oss neergestreken om hun activiteiten m.b.t. groente- en fruitteelt voor eigen voorziening van hun leden vorm te kunnen gaan geven. Ook voor dit terrein is het van belang en onontbeerlijk dat de producten voldoende water krijgen. Met als voorbeeld het naastgelegen hopveld is er een samenwerking ontstaan tussen de vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss en Landerij vanTosse om o.a. een watervoorziening op dit terrein te realiseren. Ook hier heeft onze technische dienst een plan gemaakt en dat plan is inmiddels uitgevoerd, om zo binnenkort de eerste aanplant van Hof van Oss van water te kunnen voorzien. Allemaal prachtige initiatieven en activiteiten van betrokken vrijwilligers bij Landschapsbeheer, Landerij vanTosse en Hof van Oss.

Tonnie van Hooff

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltchnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Hallo vrijwilligers,

Elke werkgroep binnen Landschapsbeheer heeft zo z'n eigen paradepaardje. Zo hebben de vrijwilligers van groep Lithoijen de laatste jaren, vaak samen met de basisgroep uit Oss, gewerkt aan het parkje aan het einde van het Olijfstraatje.

Dit gebiedje heeft zo z'n eigen geschiedenis en de herinrichting hiervan kan gezien worden als de start van de activiteiten van Landschapsbeheer in Lithoijen samen met de vrijwilligers uit Lithoijen. Vroeger is dit gebied vanuit de ruilverkaveling ingericht als populierenbos en was het in eigendom van het rijk. Toen dit gebied in verval raakte en er her en der in het dorp ook van alles gebeurde met de bomen en natuur, hebben enkele betrokken inwoners de koppen bij elkaar gestoken en de werkgroep Dorpsland-schap Lithoijen opgericht en in samenwerking met Land-schapsbeheer Oss een plan opgesteld om hier verandering in te gaan brengen. De herinrichting van dit voormalige populierenbosje werd als eerste aangepakt. Landschapsbe-heer heeft de aankoop (voor)gefinancierd, subsidie werd aangevraagd bij de provincie en er kon worden begonnen.

Nu we een paar jaar en vele Lithoijense vrijwilligers verder zijn, willen we, trots als we zijn op ons werk, aan iedereen laten horen en zien wat we bereikt hebben. Uiteraard zijn alle collega's van de verschillende groepen van harte uitgenodigd om effe de fiets te pakken (auto mag ook) en af te reizen naar Lithoijen. Het is allemaal niet zo spectaculair maar het zou heel leuk zijn om veel "groene jassen" op deze dag te mogen begroeten.

Wethouder Warris is er om half 12 ook even bij.

Groet en van harte uitgenodigd namens de werkgroep!

Vrijetijdseconomie versterkt Oss

De vrijetijdseconomie is een belangrijk onderdeel van de lokale economie in Oss. Denk aan recreatie, toerisme, cultuur, sport en evenementen. Deze sector zorgt voor levendigheid in de gemeente en helpt mee aan het behoud van voorzieningen zoals horeca, winkels, wandelroutes en culturele plekken. Ook voor ondernemers biedt deze sector kansen. Vrijetijdsbesteding zorgt voor werk en inkomsten. Ondernemers, vrijwilligers en organisaties zetten zich dagelijks in voor een gastvrije gemeente waar inwoners én bezoekers graag komen.

Maar de waarde gaat verder dan alleen geld. Ook de sociale en maatschappelijke betekenis is groot. Het zorgt voor verbinding en samenhang tussen groepen mensen (het sociale cement).

Het creëren van mogelijkheden tot ontmoeting en kennis-making is een essentiële randvoorwaarde voor het welbevinden van onze eigen inwoners. Daarnaast werken in de sector veel vrijwilligers die zich inzetten voor een gastvrij onthaal, informatievoorziening, evenementen en verenigingen. Vrijetijdsactiviteiten dragen bij aan het welzijn en de gezondheid van inwoners. Wandelen, fietsen, varen of een culturele activiteit bezoeken versterkt de leefbaarheid in de dorpen en wijken.

Gebiedsmarketing

De gemeente Oss werkt samen met haar toeristisch recreatieve partners aan een sterker profiel voor de vrijetijdseconomie. Zij slaan gezamenlijk de handen ineen om een publiek-private samenwerking te bouwen onder de werknaam Stichting Oss & Partners. Hierin worden zij ondersteund door Eric Boselie, grondlegger van de publiek-private samenwerking in Eindhoven. De beoogde organisatie zet zich in voor een effectieve marketing van de gemeente en een nog sterkere samenwerking in de sector. Ondernemers, inwoners en bezoekers profiteren hiervan. Dat liet het advies 'Mouwen Omhoog', dat vorig jaar is gepresenteerd aan de gemeenteraad van Oss, duidelijk zien. De partners werkten het advies uit in een businessplan. Zij legden hiermee het fundament voor het positioneren van Oss in samenhang met al haar krachtige kernen. De planning is dat de gebiedsmarketingorganisatie in 2026 operationeel is.

Kortom

De vrijetijdseconomie is niet alleen leuk en ontspannend. Het is ook van strategisch belang voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige gemeente Oss.

Vrijetijd invullen in de natuur o.a. via de wandel- en fietsroutes die wij onderhouden, alsmede de natuurgebiedjes toegankelijk houden voor recreatie (Ossemeer/ Lithse Ham/Kesselse Waard/Stelt/Strepen/Erfdijk) en beheer monumenten zoals Vorstengraf en Paalgraven. Ook ondersteunen we de site van de gemeente Oss, genaamd "Tref het in Oss" met aanlevering van wandel- en fietsroutes.

Tonnie van Hooff

Vlinderbloemigen

Het is voorjaar nu ik dit schrijf. De lente is losgebarsten in alle hevigheid. Heerlijk fris voorjaarsgroen in alle tinten. De wind is soms nog wat fris, maar in de middag wordt het al warmer. Overal groeit en bloeit er wat, de vogeltjes beginnen te fluiten, zoeken een partner om een nestje te bouwen, en de eksters zag ik al bezig in mijn klimophaag om te zoeken naar jong grut. Ik zie overal al bloeiende brem. Zo mooi felgeel. Dat bracht me op het idee om wat te schrijven over vlinderbloemigen, een grote familie met veel soorten die ook later in bloei komen.

Brem (*Cystisus scoparius*) is op grote afstand al zichtbaar met zijn felgele bloemen (foto 1). Nog vroeger in het jaar bloeit met zo'n zelfde gele bloem de gaspeldoorn (*Ulex europaeus*) (foto 2). De mensen van Landschapsbeheer zullen hem wel kennen. Er zijn op diverse plekken in onze werkgebieden gaspeldoorns aangeplant, zelfs in de Tuin VanTosse. Deze heeft dezelfde bloeiwijze als brem. Je kunt ze wel onderscheiden van de brem, want ze hebben erg lange en gemene stekels. Daar kruip je zeker niet in weg.

De bloem bestaat uit diverse onderdelen met ieder een eigen benaming (foto 3). Ik denk altijd aan een zeilschip om het te onthouden. De vlag in top, de zwaarden opzij en de onderkant is de kiel.

De vlag is het grootste kroonblad en heeft een honingmerk, waardoor de insecten de weg kunnen vinden naar binnen om voedsel te vinden. Als ze landen op het onderste deel zakken de zwaarden naar onderen en opzij, de kiel springt open, het achterlijf komt in aanraking met de helmknoppen van vijf korte meeldraden, daarna krijgt het insect een tik van de stempel en de vijf lange meeldraden. De meeldraden dienen als voedsel. Brem heeft geen nectar. De stempel is tegelijk met het stuifmeel rijp. Je zou denken dat ze zichzelf kunnen bestuiven, maar brem is zelf steriel. Als het insect, vooral hommels en bijen, wegvliegen nemen ze stuifmeel mee naar de volgende bloem waar ze de volgende bloem kunnen bevruchten. De stijl van de eerste bloem rolt zich spiraalvormig op en de meeldraden strekken zich. Dat gebeurt maar eenmalig. De restjes stuifmeel worden meegenomen en benut door zweefvliegen, kevers en bijtjes.

De peulen rijpen in de zomer en worden zwart. Als ze goed rijp zijn springen de peulen met twee kleppen open en krullen ze spiraalvormig op. De zaden worden weggeslingerd en zo ontstaan weer nieuwe struiken brem. Brem groeit goed op kalkloze, zure zandgrond.

Er zijn nog andere soorten brem: stekelbrem, verfbrem, kruipbrem. De laatste heb ik wel eens gevonden tussen heidestruiken op Herperduin.

Ook de *Robinia pseudoacacia* is een vlinderbloemige (foto 4). Dat zijn flinke bomen als ze volwassen zijn met witte bloemen. Ze kunnen erg lekker ruiken en zelfs op afstand ruik je ze al. Nog een bekende is de gouden- en blauweringen met dezelfde soort bloemen. Deze komen in tuinen voor hangend over de pergola's. Wie kent ze niet!!!

Verder horen bij de vlinderbloemigen de lupine, alle lathyrussoorten, wikkes, klaversoorten, maar ook onze tuinbonen, erwten en boontjes. Bekijk de bloemen maar eens aandachtig, dan zul je gelijkenis zien. Een andere keer wat meer over klavers en wikkes.

Maria Michiels

Foto 1: *Cystisus scoparius*

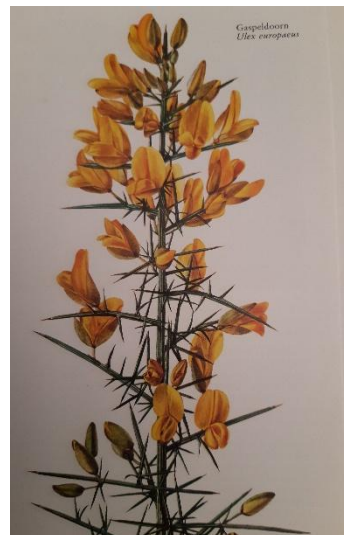

Foto 2: Gaspeldoorn

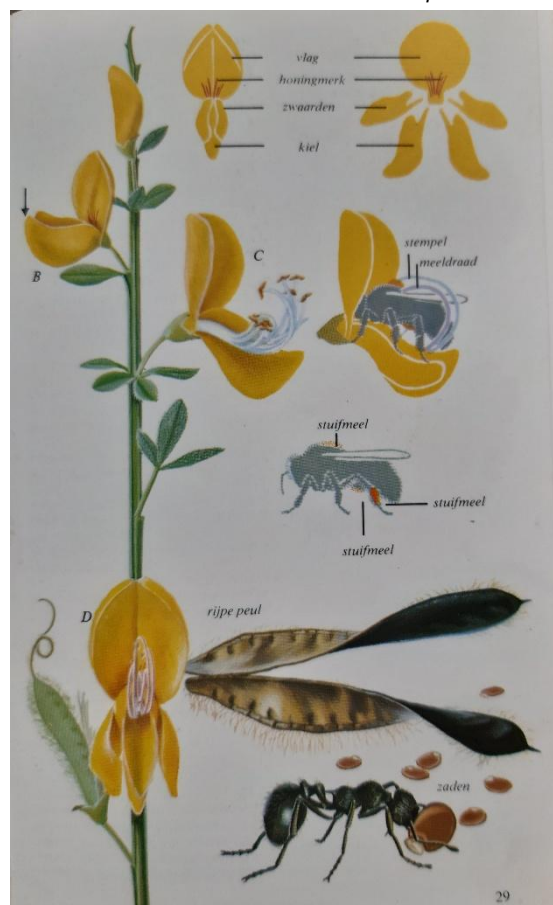

Foto 3: onderdelen brem

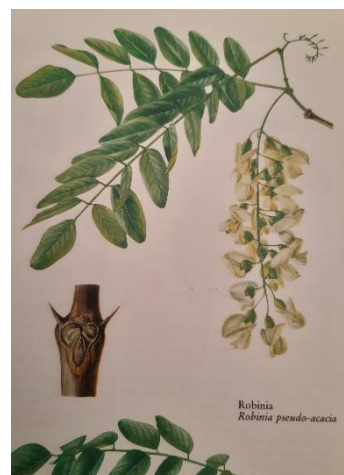

Foto 4: *Robinia pseudoacacia*

Gepromoveerd op Lith en Lithoijen

Bosschenaar Jos Cuijpers deed jarenlang onderzoek naar de geschiedenis van het landschap in en rondom Lith en Lithoijen. Op 2 juni werd het onderzoek afgesloten met zijn promotie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en de verschijning van het boek dat hier is afgebeeld. De illustratie op de kaft herinnert aan de dijkdoorbraak bij Lith in 1855.

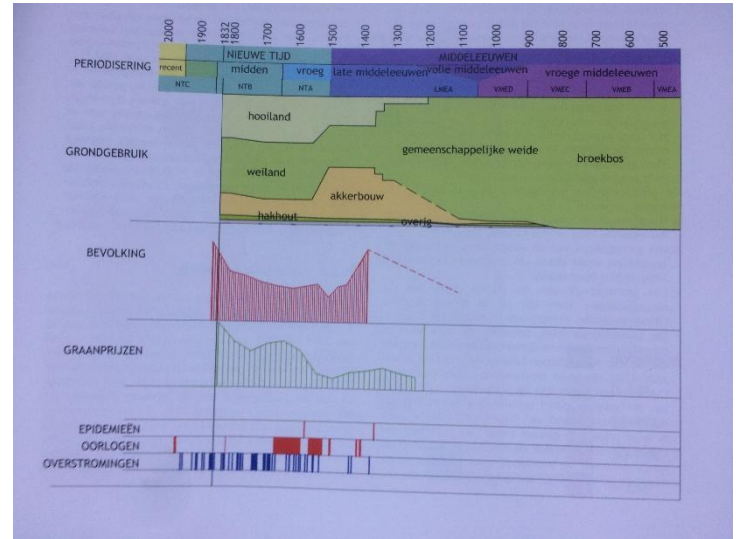

Het onderzoek van Cuijpers beslaat de tiende tot en met de negentiende eeuw, maar eigenlijk moet ik dat om-draaien: hij begint met de negentiende eeuw en gaat dan stapsgewijs terug in de tijd. Dat is dus niet chronologisch, maar retrogressief. Zijn uitgangspunt is de beschikbaarheid van betrouwbare historische bronnen, met name kaarten. Die zijn er zeker sinds circa 1850, op basis van de gegevens van het Kadaster van 1832. Van de voorafgaande eeuwen, tot circa 1500, zijn er ook kaarten beschikbaar, maar de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid neemt af. Gelukkig zijn er ook schriftelijke bronnen, al sinds de middeleeuwen, en daarvan heeft Cuijpers ruimschoots gebruik gemaakt, evenals overigens van archeologische vondsten vanaf de Romeinse Tijd. Maar dan nog neemt het aantal veronderstellingen en vraagtekens, zeker wat betreft de periode vóór 1400, toe. Toch krijgt de aandachtige lezer een beeld van de veranderingen van het landschap in en rondom Lith en Lithoijen in een tijdsbestek van meer dan 1000 jaar. Een uniek beeld in de geschiedenis van Noordoost-Brabant, want voor de andere steden en dorpen bestaat zo'n verhaal nog niet, laat staan dat er onderzoek naar is verricht.

Na een overzicht van hetgeen al over de geschiedenis en de fysisch-geografische situatie van Lith en Lithoijen bekend is, volgen hoofdstukken met de resultaten van het onderzoek. In het eerste daarvan staat de ontwikkeling van de wegenstructuur in het landschap centraal, in het tweede de beteugeling van de Maas, in het derde de ontwikkeling van het watersysteem binnendijks, in het vierde de geschiedenis van de ontginning en de verkaveling, en in het vijfde de ontwikkelingen in het agrarisch grondgebruik.

Tenslotte komen in het zesde hoofdstuk de huizen, de boerderijen en de bijzondere bebouwing (zoals kerken en raadhuisen) van de dorpen Lith en Lithoijen aan de orde. Alles bijeengenomen dus een verhaal over de geschiedenis van beide Maasdorpen dat nooit eerder is verteld.

Een aardig illustratie van Cuijpers' retrogressief onderzoek is het op deze bladzijde afgedrukte schema van de ontwikkelingen in het grondgebruik in Lith en Lithoijen. Bovenaan van links naar rechts de jaartallen 2000 tot 500, met daar- onder het grondgebruik, de bevolking, de graanprijzen, epidemieën, oorlogen en – uiteraard - overstromingen van de (Beerse) Maas.

Als laatste vermeld ik nog het interview met Jos Cuijpers in Weekblad Regio Oss van woensdag 18 juni 2025. Overigens kwam Cuijpers in het Brabants Dagblad van 8 december 2024 nog uitgebreider aan het woord.

Henk Buijks

Maaien met een zelfbinder op de Lithoijense Eng. (foto uit het boek)

Wandel- en fietstochten met IVN-natuurgids derde kwartaal 2025

Zondag 1 juni

Rijsvennen

Unieke wandeling, gewoonlijk niet toegankelijk

10:00-12:00 uur

Vertrek: Mariakapel, kruising Zevenbergseweg en Rijsvensestraat, Berghem

Woensdag 11 juni

Poëziewandeling i.s.m. PPO

Langs de Beersche Maas naar een ijzertijd boerderij

20:00-21:30 uur

Vertrek: De Strepen, zandpad bij St. Sebastiaangilde, t.o. Huizenbeemdweg 8, Oss

Zondag 17 augustus

Heidewandeling

10:00-12:00 uur

Vertrek: Kanonsberg, parkeren bij ecoduct N324

Zondag 31 augustus

Wandeling van nul naar duizend pootjes

10:00-12:00 uur

Vertrek en parkeren: Ossmeer, Oss

Kom op de fiets!

Trinette Stolle

Coördinator IVN-natuurgidsen Oss

Hemelrijksewaard (Lianne Schröder)

Karpers

Dat de mens niet het beste is wat de natuur overkomen is, dat is geen nieuws. Onze negatieve invloed zie je op allerlei manieren in de natuur terug, van de gevolgen van stikstof en verdroging tot klimaatverandering en het vernietigen van leefgebieden. Natuurlijk, er gebeurt ook veel goeds, maar soms krijg je het gevoel dat je als natuurbeschermer (of natuurliefhebber, dat is bijna hetzelfde) alleen maar tegen de stroom in aan het roeien bent. Niet alleen vanwege de genoemde effecten, maar ook vanwege tastbaar bewijs van ronduit dom gedrag. Ik heb het over dier- en plantensoorten die hier van nature niet thuishoren, maar die door de mens hier terecht zijn gekomen en de natuur -soms letterlijk- op hun kop zetten. Vijverplanten als de Zuid-Amerikaanse grote waternavel en de Australische watercrassula overwoekeren complete oevers, waardoor onze eigen planten verdwijnen. Wasbeerhonden en wasberen uit Amerika duiken overal op en door aquariumliefhebbers losgelaten Amerikaanse rivierkreeften veroorzaken een enorme schade aan alles wat onder water leeft. Soms gebeuren dit soort introducties bij toeval, maar soms ook heel bewust. Een van de grootste onderwaterrampen is het illegaal loslaten van karpers op plekken waar van nature helemaal geen karpers voorkomen. Dat gebeurt vaker dan we denken. Op plekken die droogvallen, en waar alle vissen verdwenen zijn, zitten binnen een jaar opeens weer enorme karpers. Dat is een slecht verhaal voor de lokale natuurlijke flora en fauna, omdat karpers door het gewroet met hun snuit van stilstaand water een troebele rotzooi maken. Maar de vissers die daar dan op karpers vissen en worden bevestigd over de oorsprong van de vissen, weten van niets. En ook op plekken waar een visverbod geldt, tref je te vaak illegale vissers aan.

Een paar weken geleden was het weer zover. Twee vissers waren in de Hemelrijksewaard op karper aan het vissen. Geen vispas natuurlijk en verder speelden ze de vermoorde onschuld. Op mijn vraag of ze nog iets gevangen hadden werd nee geknikt, maar de controle van een plastic zak leverde twee, nog net levende karpers op. Hoe die daar kwamen? Geen idee, het was niet hun plastic zak. Natuurlijk. In de tas zaten twee kroeskarpers, die van nature wél in Nederland voorkomen, juist in uiterwaarden waar de rivier soms de boel overstroomt, zoals de Hemelrijksewaard. In vergelijking met de gewone karper is het een soort die je niet vaak tegenkomt.

De vissers werden weggestuurd en mijn collega en ik legden de vissen voorzichtig in het water. Ze bleven een paar minuten roerloos liggen, totdat ze voldoende zuurstof uit het water hadden opgenomen om, met zachte aanmoediging van onze kant, naar dieper water te zwemmen. Deze twee wilde, inheemse kroeskarpers waren gered. Een kleine overwinning, maar in de strijd voor het behoud van onze natuur telt elke overwinning, hoe klein ook.

Lianne Schröder, Coördinator Natuurbeheer
Noordoost-Brabant en Rijk van Nijmegen

Boer Spierings

Mens | Dier | Natuur

OPENINGSTIJDEN:

MAANDAG: 12:00 - 18:00

DI T/M DO: 9:00 - 18:00

VRIJDAG: 9:00 - 20:00

ZATERDAG: 9:00 - 17:00

BEKIJK ONZE
WEBSITE
VOOR UPDATES!

Oijenseweg 284 | 0412 450 459 | info@boerspierings.nl

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.

Open op afspraak 06 - 4056 0581

www.muifelbrouwerij.nl

van Liempd
Tuin & Parkmachines

Weijen 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

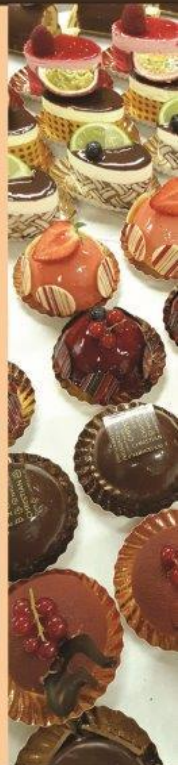
Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

CHRISTIAN
chocolaterie patisserie

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patisserie

DK

Nu ook op
DONDERDAG

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING
OP DIESEL/BENZINE/LPG**

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

De reguliere natuurwerkdagen komend kwartaal volgens vast schema zijn als volgt:

Juli

Zaterdag 5, vrijdag 11, woensdag 16, vrijdag 25

Augustus

Zaterdag 2, vrijdag 8, woensdag 13, vrijdag 22, vrijdag 29

September

Zaterdag 6, vrijdag 12, woensdag 17, vrijdag 26

Daarnaast hele jaar door ook elke dinsdag natuurwerkdag!

Algemene informatie vast schema

De locaties waar gewerkt wordt op bovenstaande data en op de dinsdagen worden steeds enkele dagen vooraf aan de werkdag via een mailbericht aan alle vrijwilligers van de basisgroep bekend gemaakt. Werktijden zijn altijd van 9:00 tot 12:00 uur.

Nadere info over de werkdagen via de coördinator beheer Tonnie van Hooff 06-37456820.

Algemene informatie Landerij VanTosse

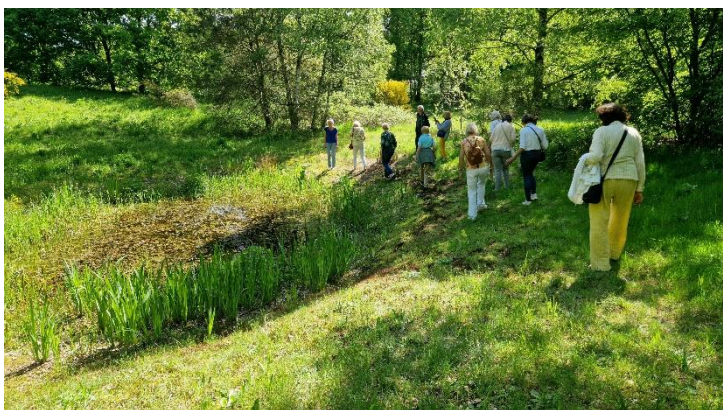
Vrijwilligers kunnen natuurlijk ook terecht in de heemtuin van Landerij VanTosse.

In deze heemtuin aan het Laantje van Cumberland in Oss- Zuid wordt elke week van maandag t/m donderdag van 09.00 tot 12.00 gewerkt.

Nadere info over de werkdagen in de heemtuin via de coördinator Henk Smouter 06-54288252.

Algemene informatie kernen buiten Oss

Behalve de basisnatuurwerkgroep en de tuinwerkgroep zijn er ook vrijwilligersgroepen actief met natuurbeheer in de kernen Geffen, Maren-Kessel, Lithoijen en Arboretum Geffen. Deze werkgroepen zijn ook aangesloten bij en maken deel uit van Landschapsbeheer Oss. Nadere informatie over de werktijden van deze groepen via de coördinator beheer: Tonnie van Hooff.

Wout van Zuilichem geeft een rondleiding in de tuin aan de Proza-vrouwen Lith (foto: Anne-Marie Bollen)

Mutaties Vrijwilligersgroep

Vijf nieuwe vrijwilligers

Marc Buiting uit Berghem
Bert Govers uit Geffen
Herbert van Loon uit Oss
Henny van Nistelrooy uit Nuland
José van de Ven uit Oss

Actueel bestand

Groep Oss e.o.	131
Groep Maasdonk	25
Groep Kessel	18
Groep Arboretum	10
Groep Lithoijen	20

Totaal 204

Henk van den Oever

Landschapsbeheer Oss feliciteert drie negentig- jarige vrijwilligers

Dick Roza is na dit jaar niet de enige negentig jarige. 9 juni wordt Jo van der Stappen 90 jaar. Daarna volgt Johan Juurlink op 31 juli en als laatste Ton Velders op 11 augustus.

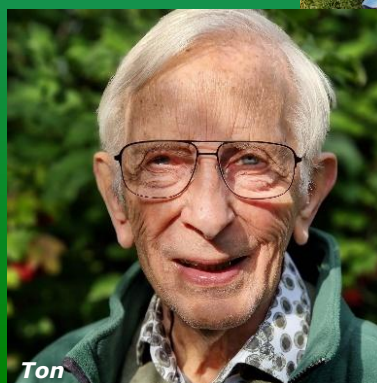
Wij wensen jullie nog vele gezonde en gelukkige jaren toe!

Jo

Johan

Ton